

Türkçe Akademik Yazma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Uygulamalar¹

Fatih KAHRAMAN^a

Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA^b

^a İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, İstanbul, TÜRKİYE, fatih.kahraman@istanbul.edu.tr

 : 0000-0003-4905-2680

^b Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, İstanbul, TÜRKİYE, fbolukbas@iuc.edu.tr

 : 0000-0002-1592-4885

Öz: Bu araştırmanın amacı lisans/lisansüstü düzeyde eğitim alan uluslararası öğrencilerin konuya uygun yapısal düzenleniş ve üst söylem özelliklerini belirleyerek nitelikli araştırma yazıları, raporlar, bilimsel yazılar hazırlamaları ve bu yazma kültürünü makale, bildiri metni ve tez gibi daha kapsamlı metinlere aktarmalarını sağlamak için ihtiyaç duydukları akademik yazma alanında bir ders modeli geliştirmektir. Bu ders modelinde, karşılaştırmalı, sebep sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, tartışmacı, problem çözme konulu ve açıklayıcı söylem türündeki metinlere özgü dilbilgisi yapıları, söz varlığı, temel kalıp ifadeler, bağlayıcılar, paragraf yapısı ve düşüncelerin planlanma aşamaları yer almaktadır. Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu yaklaşımla, yüzlerce akademik metin üzerinde yapılan incelemeler sonucunda elde edilen veriler sayesinde metin yapısına ilişkin bazı şablonların ortaya çıkması sağlanmıştır. Metin analizleri, metin yapı ölçütleri temel alınarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, küçük yapı analizi ve metin betimlemesi yapılmıştır. Burada genellikle bağdaşıklık ölçütlerinden hareketle dilbilgisel bir inceleme yapılmıştır ve metnin yüzeyinde yer alan sözcük ve söz öbeklerine odaklanılmıştır. İkinci aşamada, büyük yapı analizi ve metin çözümlemesi yapılmıştır. Bu aşamada tutarlılık, metnin anlamı, anlamı oluşturan yapısal unsurlar, kabul edilebilirlik, bilgisellik, anahtar kavramlar alt başlıkları çerçevesinde metnin anlam düzeyi üzerinde durulmuştur. Küçük ölçekli ve büyük ölçekli metinsellik ölçütleri kapsamında yapılan analizler neticesinde metinlerin yorumlanmasına olanak sağlanmıştır ve üstyapı aşamasında yazma türleri belirlenmiştir. Akademik metinlerin analizi sonucunda elde edilen verilerin metin üretimi sürecine aktarılması için bir ders modeli hazırlanmıştır. Hazırlanan ders modeli dört ana aşamadan oluşmuştur: Hazırlık aşamasında akademik metinlerde sık karşılaşılan sözcükler, kalıp ifadeler ve cümle yapıları yer almaktadır. İkinci aşamada paragraf üzerinde durulmuş ve giriş, gelişme ve sonuç paragrafları, özellikleri ve yazma modelleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Üçüncü aşamada metin

¹ Bu çalışmanın bir bölümü 1-2 Haziran 2023 tarihinde Kocaeli Üniversitesinde gerçekleştirilen Yabancılar Türkçe Öğretiminde Akademik Türkçe Çalıştayında sözlü olarak sunulmuştur.

üzerinde durulmuş ve “metin ne anlatıyor?” sorusundan çok “metin nasıl kurgulanmıştır?” sorusuna cevap aranmıştır. Son aşamada ise metni oluşturan yüzey ve derin yapıların analizi sonucunda yazma türlerinin ortaya çıkışı üzerinde durulmuştur. Bu incelemeler neticesinde ortaya çıkan karşılaştırmalı, tartışmacı, sebep sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, problem çözme konulu ve açıklayıcı söylem türündeki yazma türleri, nasıl oluştuklarını gösteren modellerle sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik yazma, ders modeli, yazma türleri, uluslararası öğrenciler, akademik Türkçe

Practices To Develop Turkish Academic Writing Skills

Abstract: The purpose of this research is to develop an academic writing course model for international students at undergraduate and graduate levels, who are studying in their respective majors, aiming to help them prepare successful research papers, reports, and scholarly articles by identifying appropriate structural organization and higher-level discourse features. This model aims to assist students in transferring this writing culture to more comprehensive texts such as articles, conference papers, and theses. Within this course model, specific language structures, vocabulary, essential stylistic expressions, connectors, paragraph organization, and stages of thought planning are provided for text genres including comparative, cause-effect, advantage-disadvantage descriptive, argumentative, problem-solving, and explanatory ones. To achieve that, qualitative research methods, specifically document analysis, were used. Through this approach, the analysis of numerous academic texts led to the emergence of certain templates related to text structure. Text analyses were conducted based on text structure criteria. In the initial stage, a micro-structural analysis and text description were conducted. This phase involved a linguistic examination, often based on coherence criteria, focusing on words and phrases present on the surface of the text. In the second stage, a macro-structural analysis and text interpretation were performed. Consistency, namely the text's meaning, structural components constituting the meaning, acceptability, knowledgeability, key concepts, and other subcategories were considered to evaluate the text's level of meaning. Through analyses conducted according to both small-scale and large-scale textual criteria, the interpretation of texts became possible, leading to the identification of writing types at a higher level. During this phase, the relationship between the text and other writing genres was established, and structural characteristics were highlighted. Based on the findings obtained from the analysis of academic texts, a course model was developed to transfer these findings into the process of text production. The prepared course model consists of four main stages: In the preparation stage, frequently encountered words, idiomatic expressions, and sentence structures in academic texts are covered. The second stage focuses on paragraphs, addressing introduction, development, and conclusion paragraphs separately, along with their characteristics and writing patterns. In the third stage, the focus shifts to the text as a whole, investigating not only "what the text is about" but also "how the text is structured." The final stage centers on the analysis of surface and deep structures that constitute the text, emphasizing the emergence of writing genres. As a result of these analyses, various writing genres such as comparative, argumentative, cause-effect, advantage-disadvantage descriptive, problem-solving, and explanatory discourse, along with their respective models of construction, were presented.

Keywords: Academic writing, course model, text genres, international students, academic Turkish

1. GİRİŞ

Yapısalcı dilbilim ve edimbilimin gelişmesi ile birlikte dilin yapısından ziyade kullanım boyutu üzerinde yoğunlaşma söz konusu olmuştur. Bu nedenle, iletişimin hangi ortamda (yer ve çevredeki nesnelere), kimler arasında (roller, kişilikler, kültürler, amaçlar vb.), ne biçimde (yazılı, sözlü, yüz yüze, telefonla, söz dışı hareketler) gerçekleştiği ve söylenen sözlerin etkisi gibi dil dışı bağlama da önem vermeye başlanmıştır. İletişimin amaçlarına göre aynı dilsel yapılar farklı işlevler yüklenmiş ve bu sayede iletişimin temel ögesi olan metinler türlerine göre ele alınmaya başlanmıştır. Dolayısıyla bir metnin incelenmesi ya da anlamlandırılması için; önce yüzeysel yapıda betimlenmesi, sonra derin yapıda çözümlenmesi ve daha sonra metinlerarası bir anlayışla yorumlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Dil öğrenenler belli bir hedefi gerçekleştirmek için yabancı dil öğrenmektedir. Bundan dolayı günümüz yabancı dil eğitim ortamlarının çoğunda, ne amaçla, ne düzeyde yabancı dil öğrenmesi gerektiğinin farkında olan ve buna göre bir beklenti içine giren bireyler yer almaktadır. Bu durum, genel amaçlı yabancı dil öğretiminin yanı sıra özel amaçlı dil öğretiminin de ortaya çıkmasına yol açmıştır. Özel amaçlı yabancı dil öğretiminin ilk defa 1960'lı yıllarda uygulandığı görülmektedir (Johns, 2013). Gillett'in (1989) içeriğinin öğrenci ihtiyaçlarına göre belirlendiği bir yaklaşım olarak kabul ettiği özel amaçlı yabancı dil öğretiminde, mesleki amaçlı ve akademik amaçlı dil öğretimi olmak üzere iki ana dal bulunmaktadır.

Akademik amaçlı dil öğretimi, öğrencilerin yabancı bir dilde öğrenim görme ve araştırma yapmalarına yardımcı olmak amacıyla o dili öğretmek, hedef dilin akademik ortamdaki kullanımını sözlü ve yazılı olarak göstermek, o dille öğrenim görürken karşılaşılan güçlükleri aşmada onlara yardımcı olmak şeklinde tanımlanabilir (Flowerdew ve Peacock, 2001; Gillett, 1989). Akademik dil ile genel dil arasında sözcük seçimi, dilbilgisel yapıların kullanımı ve tercihi, anlatıcı bakış açısı, metin organizasyonu gibi birçok konuda farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla akademik amaçlı dil öğretiminin de genel amaçlı dil öğretiminden farklılaşması ve akademik ihtiyaçların merkezde olduğu bir yaklaşıma göre içerik ve öğretim planlaması yapılması gerekmektedir.

1.1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Amaçlı Dil Öğretimi

Son yıllarda gerek dünyada gerekse Türkiye'de yaşanan gelişmelerin etkisiyle Türkçenin uluslararası diller arasındaki önemi artmakta ve bunun sonucunda farklı ülkelerden yabancı öğrenciler, değişik alanlarda lisans ve lisansüstü eğitim almak amacıyla Türkiye'ye gelmektedir. Türkiye'de uluslararası öğrencilere Türkçe öğretimi, Boğaziçi Üniversitesinde başlamış, 1984 yılında Ankara Üniversitesi TÖMER'in kurulması ile de sistemli ve kurumsal bir şekilde ilerlemiştir (Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012:75). Geniş kapsamlı ilk uluslararası öğrenci topluluğu, Türkiye İşbirliği ve Kalkınma Ajansı'nın (TİKA) öncülük ettiği "Büyük Öğrenci Projesi" kapsamında 1992 yılında Orta Asya Türk

Cumhuriyetlerinden gelmiştir (Güzel ve Barın, 2013, s.12). Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesi uluslararası alandaki tanınırlığının ve etkisinin artması, 2010 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın kurularak 2011 yılında Türkiye Bursları programının başlatılması (YTB, t.y.) ve Yükseköğretim Kurulu'nun uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin mevzuatta yaptığı değişiklikler (Çetinsaya, 2014, s.152; Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012, s.52) gibi bir dizi nedene bağlı olarak ülkemizde bulunan uluslararası öğrenci sayısı giderek artış göstermiştir. Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen uluslararası öğrenci sayıları incelendiğinde, 1983 yılında 5.000 civarında uluslararası öğrenci bulunurken (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012, s.52), bu sayı 2016 yılı itibari ile 87.816 olmuştur (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], t.y.). 2022 yılına gelindiğinde ise bu sayı 190 farklı ülkeden 300.000'i aşmıştır (YÖK, 2022). UNESCO İstatistik Enstitüsü verilerine göre, 2000 yılında tüm dünyada eğitim gören uluslararası öğrenci sayısının sadece %0,83'ü Türkiye'de eğitim görürken güncel verilere göre, 2022 yılına gelindiğinde tüm dünyadaki uluslararası öğrenci sayısının %2,9'una Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Bu oran, Türkiye'ye gelen uluslararası öğrenci sayısında ve Türkiye'ye olan ilgide sürekli bir artışın olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin ilk durağı üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe öğretim merkezleridir. Uluslararası öğrenciler, Türkçe öğretim merkezlerindeki Türkçe öğretiminin ardından gerekli şartların sağlanması hâlinde lisans ve lisansüstü eğitimlerine başlayabilmektedirler. Ancak Türkçe öğretim merkezlerinden üniversiteye geçiş sürecinde dil yeterliliği hususunda bazı önemli sorunlar ve eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Çünkü öncesinde sadece dil öğrencisi olan öğrenciler, artık dil kullanıcısı olmak durumundadır. Ayrıca ilk ortamda daha çok genel Türkçe kullanılmaktayken, ikinci ortamda akademik Türkçe kullanılmaktadır. Ortam ve rol değişikliğinin beraberinde bir takım sorunlar getirmesi ve yeni ihtiyaçları ortaya çıkarması doğal bir sonuçtur. Türkçe hazırlık dönemi sonrasında öğrencilerin kendi bölümlerinde derslere başlaması, onların akademik bir ortama adım atıp bu yeni ortamın farklı beklentileri ile yüzleşmeleri ve bu beklentileri karşılamaları anlamına gelmektedir. Türkçe öğretim merkezlerinde verilen eğitimin genel Türkçe öğretimine odaklanması ve çoğu merkezde akademik Türkçe dersinin olmaması bu doğal sonucun kaynağı olarak kabul edilebilir. Daha öncesinde Hacettepe Üniversitesi gibi bazı üniversitelerin dil merkezlerinde seçmeli olarak akademik Türkçe dersleri verilmekle birlikte Türkiye genelindeki TÖMER'lerde akademik Türkçe eğitimi, lisans ve lisansüstü düzeydeki yabancı öğrencilere Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından 2016-2017 öğretim yılından itibaren bu eğitimin zorunlu tutulmasıyla başlamıştır. Ancak bu zorunluluk sadece burslu öğrencileri kapsadığı için burs programı kapsamında olmayan öğrencilerin akademik Türkçe eğitimi alması kurumların inisiyatifinde kalmıştır.

1.2 Akademik Yazma

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmiş ve lisans veya lisansüstü düzeylerde eğitimlerine devam eden uluslararası öğrencilerin genelde akademik Türkçe, özelde ise akademik yazma konusunda kayda değer sorunlar ile karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir. Demir (2017) doktora tez çalışmasında Türkiye'nin farklı üniversitelerinde lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin akademik Türkçeye dair temel dil ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla 697 öğrenciye ve 203 öğretim elemanına anket uygulamış ve 43 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme yapmıştır. Bu çalışma neticesinde yabancı öğrencilerin akademik düzeyde en fazla okuduğunu anlama ve yazmada zorlandıkları anlaşılmıştır. Flowerdew (1999) ise kendi dilleri dışında başka bir dilde akademik yayın yapan öğrencilerin sınırlı kelime bilgilerinden dolayı dili daha sınırlı kullandıklarını, yazma sürecinde daha uzun zamana ihtiyaç duyduklarını, ikinci dillerinde akademik bir üsluptan ziyade daha basit düzeyde bir üslup kullandıklarını, hedef dildeki bilimsel yayın ölçüt ve özelliklerini bilmediklerinden dolayı yazılması zor tanım ve ifadeleri yazmakta büyük problemler ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir.

Yazma çok boyutlu bir beceri alanıdır; özellikle lisans ve lisansüstü düzeylerde karşılaşılan ve ihtiyaç duyulan türü akademik yazmadır. Öğrencilerin bilimsel faaliyetlerde bulunmaya başladığı ve bu sürecin gereklerini yerine getirmekle yükümlü olduğu bu düzeylerde, öğrencilerden analiz ve sentez yapmaları, belirli değerlendirmelerde bulunup yorumlar yapmaları, çözüm üretmeleri, tartışmaya girmeleri ve tüm bunları akademik nitelik taşıyan metinler ile paylaşmaları beklenmektedir. Akademik yazma ile ilgili birçok tanım vardır ancak temelde bir metnin akademik nitelik taşıması onun belirli kurallara, dil bilgisel yapılara, sözcük havuzuna ve üst söylem özelliklerine uygun olmasına bağlıdır. Bahar (2014: 213), akademik yazmayı "yazıya ilişkin genel kurallara uymanın yanı sıra bilimsel bir araştırmanın raporlaştırılmasında dikkate alınan bütün ilkeler ve o sürecin kendisi, araştırmanın metinleştirilmesi" olarak tanımlarken; Aydın ve Baysan (2018) akademik yazıyı diğer yazı türlerinden ayıran özelliklerin konu seçimi, bilgi kaynaklarına erişim, araştırma/ düşünmeye hazırlık, dil kullanımı, bilgilerin düzenleniş biçimi, etik unsurlara dikkat edilmesi olduğunu belirtmiştir. Bailey (2011) akademik yazmanın bir araştırma sonucunu rapor etmek, seçilen bir soruyu cevaplamak, bir konuyla ilgili tartışmak ve görüş aktarmak, konuyla ilgili farklı araştırmaları sentezlemek amaçlarıyla kullanıldığından bahsetmektedir. Bu amaçlarla ortaya koyulan yazı aynı zamanda yazarın önceki deneyimlerini, bilgi ve birikimini yansıtmalı ve özgün bir nitelik taşımalıdır. Bununla birlikte akademik yazı türünde özellikle yazarın teze ilişkin düşüncelerinin ve dayanaklarının okura net biçimde iletilebilmesi amaçlandığından metnin düşünsel düzeninin güçlü bir biçimde yapılandırılmış olması önemli bir noktadır.

1.3 Akademik Yazma Becerisinin Geliştirilmesinde İzlenen Stratejiler

Akademik yazma sürecinde karşılaşılan sorunların yol açtığı tehlikelerden biri, öğrencilerin yazma becerisine karşı olumsuz tutum geliştirmeleri olacaktır. Bu tutum aynı zamanda öğrencilerin akademik

başarılarını da doğrudan etkileyebilir ve çalışmalarına ket vurabilir. Dolayısıyla yazma sürecini kolaylaştırmak ve öğrencilere uygulanabilir modeller sunmak gerekmektedir. Akademik yazma eğitiminin temel amacı; paragraf yapısını düzenlemek, metin yapısı ve biçimini giriş, gelişme ve sonuç şeklinde tanımlamak, yazarın görüşünü ve amacını belirlemek, bağdaşıklık ve tutarlılık kurallarına uymak, atıfta bulunma stratejilerini bilmek, paragrafların arasında geçiş yapmak ve paragraf bütünlüğünü sağlamak, intihal yapmamak, özetlemek, gerçekleri ve düşüncüyü ayırt etmek, güvenilir kaynak seçmek, farklı yazarların fikirlerini birleştirmek, akademik dil bilgisi ve dil biçimine hâkim olmak, çeşitli metin türlerini çözümlmek ve işlevlerini bilmek, okuyucu odaklı yazabilmek vb. becerilerdir (Seyedi, 2019). Bu amacın gerçekleştirilmesi için çeşitli stratejiler takip edilmiştir. Bu stratejilerin en öne çıkanları ürün odaklı yazma, süreç odaklı yazma, içerik odaklı yazma ve tür odaklı yazmadır. Özellikle İngilizce ve Almanca gibi diller için yapılan akademik yazma çalışmalarında bu yaklaşımların ayrı ayrı veya belli noktalarda bir arada kullanıldığı görülmektedir (Silva, 1990). Bazı dilbilimciler süreç ve ürün odaklı yaklaşımların bir arada uygulanmasının yabancı öğrencilere akademik yazma eğitiminde başarı getireceğine inanmışlardır. Süreç ve tür odaklı yaklaşımların bir arada kullanılması sayesinde öğrencilerin hem standart yazma hem de akademik yazma alanlarında daha ileri noktalara geleceğini ifade etmişlerdir. (Silva, 1990; Jordan, 1997). Buna karşın, bazı araştırmacılar, yapıların metin türüne göre değişmesinden ve yazma amacı farklılıklarından dolayı daha çok süreç odaklı yaklaşıma odaklanmışlardır (Pates ve Evans, 1990; Silva, 1990; Smith ve MacGregor, 1992; Fregeau, 1999; Pappamihel vd., 2008; Spalding vd., 2009). Yazma becerisinin geliştirilmesi için tercih edilen bir diğer strateji ise tür odaklı yazmadır. Tür odaklı yazma yaklaşımına göre dil belli işlevleri gerçekleştirmek için bir araçtır ve bu işlevler hem dil bilgisi öğelerini hem de iletişim esnasında gerçekleşen söylem yapısını şekillendirmektedir (Swales, 1990, s.109). Bu yöntemde metin türlerinin kendine özgü yapısal düzenleniş ve üst söylem özellikleri vardır ve öğrenciler bu öğelerin bir yazı türünde ne tür farklılıklar yarattığını öğrenene kadar öğretmen onlara rehberlik etmektedir (Tuan, 2011). Tür odaklı yaklaşım, yazma türlerine ait dil bilgisel yapının, söylem özelliklerinin ve metin organizasyonunun öğrencilere doğrudan eğitim yoluyla verilmesini vurgulamaktadır (Christie, 1990). Bu yazma türlerine ait farklı metinlerin uygulamalı bir şekilde çözümlenmesi, metnin üst yapısını oluşturan öğelerin ortaya çıkarılması ve bunların işlevlerinin ayrıntılı bir şekilde öğretilmesi ile öğrencinin başarılı akademik metinler üretmesi sağlanabilir. Dolayısıyla, ilk aşamada, belirli yazma türlerinin doğrudan öğretimi tür odaklı öğretiminin en önemli görevi olmaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için izlenen yol şu şekilde olmalıdır: Her yönüyle başarılı bir şekilde hazırlanan model metni ele almak, öğretmenle metin üzerinde çözümlme yapmak, serbest ve bağımsız bir şekilde metin üretmek (Cope ve Kalantzis, 1993). Bu yöntemde, örnek metin seçildikten sonra öğrenciler, öğretmen ile birlikte metni okuyup çözümlme yapmaya başlar. Bu çözümlme sürecinde yazma türünü oluşturan dil bilgisel yapılar, sözcükler, kullanılan yaygın ifadeler, kalıp sözler, bağlayıcılar, paragraf yapısı ve metin organizasyonu gibi unsurlar tespit edilir ve bunların işlevleri üzerine

yoğunlaşılır. Son aşamada ise yapılan çözümlenme neticesinde elde edilen sonuçlardan hareketle öğrencilerin akademik düzeyde bir metin üretmesi beklenir.

Akademik yazma alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde metinlerin belirli özel yapılara sahip olduğu tespit edilmiştir (Grabe ve Kaplan, 1996; Jordan, 1997; Dudley-Evans ve St. John, 1998; Swales, 1990; Jones, 2003). Bu özel yapıların meydana getirdiği belli başlı yazma türleri ise şu şekilde belirlenmiştir: Karşılaştırmalı metin, sebep-sonuç ilişkili metin, avantaj-dezavantaj betimlemeli metin, problem çözme türünde metin, tartışmacı metin ve açıklayıcı metin. Tür odaklı yaklaşıma göre dil, belli işlevleri gerçekleştirmeye yarayan bir araçtır ve bu işlevler hem dil bilgisi öğeleri hem iletişim esnasında gerçekleşen söylemin yapısını oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, her bir yazma türü öngörülebilir yapılara ve metin organizasyonuna sahiptir ve bunlar metnin iletişimsel amacını meydana getirir. Bu yaklaşımın temel düşüncesi şudur: “Sadece yazmak için değil, belirli bir amaç doğrultusunda yazmalıyız” (Hyland, 2003). Dolayısıyla, yazma amacının belirtilmesi, bu amaca uygun yazma türünün belirlenmesi ve bu türün dil bilimsel yapılarının düzenlenişi ile üst söylem özelliklerinin bilincinde olunması, akademik yazma eğitimin temelini oluşturmaktadır. Bu süreç öğrenci merkezli olmalıdır ancak sürecin her aşamasında öğretmen bir rehber olarak yer almalıdır. Öğretmen otoriter rolünde yönlendirici ve bir uzman olarak öğrencilere rehberlik etmeli, öğrenciler akademik yazma türleri ile ilgili tam kontrolü sağlayana kadar onlara destek vermeli ve öğretim-öğrenim süresince öğrencilere katkıda bulunmalıdır (Seyedi, 2019).

1.4 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı lisans/lisansüstü düzeyde eğitim alan uluslararası öğrencilerin konuya uygun araştırma yazıları, raporlar, bilimsel yazılar hazırlamaları ve bu yazma kültürünü makale, bildiri metni ve tez gibi daha kapsamlı metinlere aktarmaları için ihtiyaç duydukları bir ders modeli geliştirmektir. Bu ders modelinde, karşılaştırmalı, sebep sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, tartışmacı, problem çözme konulu ve açıklayıcı söylem türündeki metinlere özgü dilbilgisi yapıları, söz varlığı, temel kalıp ifadeler, bağlayıcılar, paragraf yapısı ve düşüncelerin planlanma aşamaları yer almaktadır. Bu ders modeli yoluyla, öğrenciyle birlikte karşılaştırmalı, sebep sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, tartışmacı, problem çözme konulu ve açıklayıcı söylem türündeki metin örneklerinin adeta bir röntgeninin çekilmesi ve bu metinleri oluşturan ve türlerine göre ayrılmasını sağlayan unsurların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Sonrasında ise metni oluşturan bu unsurların doğru ve başarılı bir şekilde kullanılması ve bu sayede yeni metin üretilmesi beklenmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilmesidir.

Doküman analizi, belli bir amaca uygun olarak dokümanlara ulaşma, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.43). Bu yaklaşımla, yüzlerce akademik metin üzerinde yapılan incelemeler sonucunda elde edilen veriler, metin yapısına dair bazı şablonların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

2.1. Verilerin Kaynağı

Bu çalışma kapsamında, internet tabanlı akademik dergilerde yayımlanan sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri, eğitim bilimleri ve teknoloji alanlarındaki metinler taranmıştır. TR Dizin Dergi Listesinde yer alan dergilerden, TÜBİTAK'ın *Bilim Teknik* ve *Bilim ve Gelecek* internet tabanlı dergilerinden 500 metin üzerinde analizler yapılmıştır.

2.2. Verilerin Analizi

Metin yapı ölçütleri bağlamında verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Beaugrande ve Dressler'a göre (1981) "Dil, içinde seçenekler bulunduran sanal bir sistem iken, metin, dil repertuarlarında bulunan seçeneklerin belli bir yapı içinde kullanıldıkları gerçek bir sistemdir." Bu düşünceden hareketle, metin analizleri yapılırken Günay'ın (2017) metinsellik ölçütlerinden yararlanarak metin yapısını üç başlık altında incelediği yaklaşıma göre hareket edilmiştir: 1. Küçük Yapı ve Metin Betimlemesi: Burada genellikle bağdaşıklık ölçütlerinden hareketle dilbilgisel bir inceleme yapılmıştır ve metnin yüzeyinde yer alan sözcük ve söz öbeklerine odaklanılmıştır. 2. Büyük Yapı ve Metin Çözümlemesi: Bu aşamada tutarlılık, metnin anlamı, anlamı oluşturan yapısal unsurlar, kabul edilebilirlik, bilgisellik, anahtar kavramlar gibi alt başlıklar çerçevesinde metnin anlam düzeyi üzerinde durulmuştur. 3. Üstyapı ve Metinlerin Yorumlanması: Küçük ölçekli ve büyük ölçekli metinsellik ölçütleri kapsamında yapılan analizler neticesinde metinlerin yorumlanmasına olanak sağlanmıştır ve bu aşamada yazma türleri belirlenmiştir. Bu aşamada metnin diğer yazma türleri ile ilişkisi ortaya konmuş ve yapısal özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde TR dizin dergilerde ve TÜBİTAK destekli dergilerde sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri, eğitim bilimleri ve teknoloji alanlarında yayımlanan 500 akademik metnin analiz edilmesi sonucunda elde edilen veriler ve bu veriler neticesinde ulaşılan sonuçlar paylaşılmaktadır. Metin analizleri, metinsellik ölçütleri bağlamında yapılmış ve sonrasında akademik yazıları oluşturan şablonlar ortaya çıkarılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda akademik metinlerde sıklıkla kullanıldığı belirlenen cümle türleri, fiil yapıları, ifadeler ve bağlayıcılar tespit edilmiştir. Bu süreçte belirlenen unsurlar, uzman görüşüne sunulmuş ve gerekli değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Sonrasında bu unsurların metnin anlamını oluşturma süreci üzerine yoğunlaşmıştır. Son aşamada ise yazma türleri belirlenmiştir.

Akademik metinlerin analizi sonucunda elde edilen bu verilerin metin üretimi sürecine aktarılması için bir ders modeli hazırlanmıştır. Hazırlanan ders modeli dört ana aşamadan oluşmuştur: Hazırlık aşamasında akademik metinlerde sık karşılaşılan sözcükler, kalıp ifadeler ve cümle yapıları yer almaktadır. İkinci aşamada paragraf üzerinde durulmuş ve giriş, gelişme ve sonuç paragrafları, özellikleri ve yazma modelleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Üçüncü aşamada metin üzerinde durulmuş ve “metin ne anlatıyor?” sorusundan çok “metin nasıl kurgulanmıştır?” sorusuna cevap aranmıştır. Son aşamada ise metni oluşturan yüzey ve derin yapıların analizi sonucunda yazma türlerinin ortaya çıkışı üzerinde durulmuştur. Bu incelemeler neticesinde ortaya çıkan karşılaştırmalı, tartışmacı, sebep sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, problem çözme konulu ve açıklayıcı söylem türündeki yazma türleri, oluşturulma modelleri ile birlikte sunulmuştur.

3.1. Akademik Metinlerde Sık Karşılaşılan Sözcükler

Ders modelinin bu aşamasında amaç, akademik yazma eğitimi alacak öğrencilere doğru ve etkileyici cümleler kurabilmeleri için gereken beceriyi kazandırmaktır. Bu bölüm oluşturulurken derlem temelli bir çalışma gerçekleştirilmiş olup akademik yazılarda sık kullanılan sözcükler/ifadeler tespit edilmiştir. Derlenen bilimsel metinler Maxqda programı ile analiz edilmiştir. Bu programa yüklenen metinlerde en sık kullanılan sözcükler belirlenmiş ve sıklık oranı en yüksek olan sözcükler listelenmiştir.

Modern dil öğretiminde, dil yapılarından daha çok iletişimin nerede, kiminle ve hangi yolla gerçekleştiği ve söylenen sözlerin etkisi gibi dil dışı bağlam önem kazanmıştır. Dolayısıyla akademik nitelikteki metinlerde kullanılan sözcük ve ifadeler ile diğer metinlerde tercih edilen yapılar arasında önemli farklar bulunmaktadır. Söz konusu ayırım, metin analizleri sonucunda ortaya çıkmış olup belirlenen sözcük yapıları ders modeli içeriğinde yerini almıştır.

Saussure ile gelişen yeni dilbilim anlayışında da görüldüğü üzere, dili oluşturan birimlerin düşey ve yatay ilişkileri önem kazanmıştır ve anlamın oluşmasında bu ilişkilerin rolü bulunmaktadır. Bu bakımdan belirlenen sözcük/ifade yapılarının her biri için TR dizin dergilerde ve TÜBİTAK destekli internet tabanlı dergilerde yer alan özgün metinlerden örnekler seçilmiş ve ders modeline eklenmiştir. Buna ek olarak, belirlenen örnek cümlelerin bilgilendirici olmasına da özen gösterilmiş ve yapıların öğretimi ile birlikte bilgilendiricilik ilkesi de gözetilmeye çalışılmıştır.

3.1.1 Akademik Metinlerde Sık Karşılaşılan Sözcükler Bölümünün İçeriğine Dair Örnekler

Ders modelinin içeriğinde akademik metinlerde sık karşılaşılan sözcükler bölümü başlığı altında toplam 50 sözcük/ifade yapısı paylaşılmıştır. Her bir sözcük/ifade yapısı için de belirlenen kıstaslara uygun dergilerde yayımlanan akademik yazılardan alıntılanan en az 3 örnek cümle yer almaktadır. Akademik metinlerde en sık karşılaşılan sözcük/ifade yapılarından örnekler aşağıda yer almaktadır:

bir şeye inanmak (tobelieve in sth)

- ✓ Veri analizinde öğretmen adaylarının E-öğrenmeye yönelik görüşlerini belirlemek üzere frekans hesapları, ortalama değer, yüzde, standart sapma ve Post Hoc Tukey testleri kullanılmıştır. Uygulamaya katılan öğretmen adaylarının %98'i e-öğrenmede geribildirim önemli olduğuna inanmaktadır.

-mAsI gerekmek (it has to be)

- ✓ Gütü, bireyi bir harekette bulunmaya, davranışa yönelten itici güç ya da kuvvettir. Bireyin harekete geçirilmesi için etkilenmesi ve hedefe ulaşmak için isteklendiril*mesi gerekmektedir*.

bir şeye sebep olmak / -e neden olmak / - yol açmak (causesb/sthto do sth)

- ✓ Sessiz ve karanlık yerlerde uzun süre yalnız kalmak kişilerin halüsinasyon görmelerine yol açabilir.

bir şeyi sağlamak (providesb / sthwithsth)

- ✓ İnternet-tabanlı öğretim hizmeti sunan eğitim kurumlarının birçoğu öğrencilerinin etkileşimli materyallere kolaylıkla ulaşmasını sağlamaktadır.

3.2. Akademik Metin Üretmek İçin Kullanışlı Kalıp İfadeler

Akademik yazılarda dilin işlevlerini, amacına uygun olarak kullanmak önem taşımaktadır. Yazarın duruşunu sergilemek, okuyucuyu metne dâhil etmek, aktarılan düşünceleri yeniden ifade etmek ve örneklendirmek gibi dilin farklı işlevleri bulunmaktadır (Hyland, 2009). Yazarın tutumunu, metinsel sesini, konuyla ilgili yargılarını, fikirlerini ve odak noktalarını paylaşmak, okuyucuyu metne dâhil edip yazarın iddiasına yönlendirmek, söylemlerine ortak etmek ve yorumlarına yöneltmek, düşünceleri genişletmek, daraltmak, açıklamak veya belirginleştirmek, konuyu zamansal ve mantıksal düzlemde sıralamalı bir şekilde aktarmak ve örneklendirmek gibi dilin işlevlerini gerçekleştirmek amacıyla akademik metinlerde kullanışlı olduğu düşünülen kalıp ifadeler belirlenmiştir. Bu kalıp ifadeler şu yedi kategoride toplanmıştır: Konuya giriş yapmak, bir fikri belirtmek, konuyu değiştirmek, sebepleri belirtmek, bir konuyla ilgili adımlar ve önlemler sunmak, aktarma ve alıntı yapmak, sonuç ifade etmek. Bu kategorilere ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

Konuya Giriş Yapmak İçin:

- ✓ Son araştırmalar (kaynak), _____ göstermektedir.
- ✓ Son yapılan anketler neticesinde toplumun büyük kısmı _____ inanırken / düşünürken / savunurken çok azı _____ inanmaktadır / düşünmektedir / savunmaktadır.

Bir Fikri Belirtmek İçin:

- ✓ Buradan hareketle _____ söylemek mümkündür.
- ✓ Bu görüşlere ek olarak, _____ eklenebilir.

Konuyu Değiştirmek İçin:

- ✓ Bu konuyla ilgili bir diğer önemli sorun/nokta/husus ise _____
- ✓ Ele alınan konuyu yalnızca belirtilen açılardan ele almak yeterli değildir ve bu nedenle _____ ve _____ açılarından konuyu incelemek faydalı olacaktır.

Sebepleri Belirtmek İçin:

- ✓ _____ A yol açan faktörlerden biri _____ Dir.
- ✓ Bu konudaki sorunlar genel olarak _____, _____ ve _____ DAn kaynaklanmaktadır.

Bir Konuyla İlgili Adımlar ve Önlemler Sunmak İçin:

- ✓ Bu duruma çözüm olarak şu öneri(ler) sunulabilir: _____
- ✓ Atılması gereken ilk adım(lar)ın _____ olduğu düşünülmektedir.

Aktarma ve Alıntı Yapmak İçin

- ✓ Yazarın duruşunu sergilemek, okuyucuyu metne dâhil etmek, aktarılan düşünceleri yeniden ifade etmek ve örneklendirmek gibi dilin farklı işlevleri bulunmaktadır (Hyland, 2009).
- ✓ Hyland (2009), dilin işlevleri arasında yazarın duruşunu sergilemeyi, okuyucuyu metne dâhil etmeyi, aktarılan düşünceleri yeniden ifade etmeyi ve örneklendirmeyi göstermektedir.

Sonuç İfade Etmek İçin

- ✓ Bu konuda ifade edilen görüşler dikkate alındığında _____ ve _____ sonuçlarına ulaşmak mümkündür.
- ✓ Belirtilen önerilen uygulanması halinde _____ ve _____ gerçekleşebilir.

3.3. Akademik Metinlerde Sıklıkla Kullanılan Cümle Yapıları

Akademik yazıların en temel amaçlarından biri savunulan teze okuru ikna etmektir. Dolayısıyla düşüncelerin açık, anlaşılır ve doğru ifade edilmesini sağlamak için cümle çalışmalarına yoğunluk verilmelidir. Bu düşünceden hareketle, akademik metinler üzerinde yapılan taramalar neticesinde sık

kullanıldığı görülen ve aynı zamanda akademik metin üretirken kolaylaştırıcı olacağına inanılan cümle yapıları derlenmiştir.

Yapılan derleme sonucunda öne çıkan 17 cümle yapısı ders modeline dâhil edilmiştir. Cümle yapıları başlıklar şeklinde paylaşıldıktan sonra her biri için TR dizin dergilerde ve TÜBİTAK destekli internet tabanlı dergilerde yer alan özgün metinlerden örnekler seçilmiş ve ders modeline eklenmiştir. Bu sayede, belirlenen cümle yapılarının özgün metinlerde yer alan örnekleri ile birlikte sunulmuş ve bu yapıların kullanımsal boyutu da gösterilmiştir.

Ders modelinin içeriğinde yer alan toplam 17 cümle tipinden 6 tanesi burada örnek olarak paylaşılmıştır.

Geniş Zaman, Fiil Cümlesi, Olumlu, Cümle Örnekleri

- ✓ 2011 yılı rakamlarına göre, Türkiye’de yaklaşık 17 milyon insan kırsal alanlarda yaşamaktadır.
- ✓ Yüksek teknoloji ürünlerinin üretilmesi, ülkelerin milli gelirlerinin artmasına katkı sağlamaktadır.

Gereklilik Kipi Cümle Örnekleri

- ✓ Toplum sağlığını korumak ve salgın hastalıkların önüne geçmek adına aşılar düzenli bir şekilde yapılmalı ve devlet bu süreci takip etmelidir.
- ✓ Gelişmemiş ülkelerde işgücü ucuz olduğu için, insanlar genellikle uzun saatler çalışmaya mecburdurlar, aksi halde temel ihtiyaçlarını dahi karşılama konusunda problemler ile karşı karşıya kalabilirler.

Yeterlilik Fiili Cümle Örnekleri

- ✓ Siber zorbalığın çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerine karşı aileler ve eğitimciler birlikte mücadele edebilir. (yeterlilik)
- ✓ Sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanılması koşuluyla küresel ısınma yıllar içinde etkisini kaybedebilir. (tahmin)

Edilgen Yapılı Cümle Örnekleri

- ✓ Reklamcılık sektörü son yıllarda çocukları hedef kitle olarak seçmiştir ve çocuklar okul bahçelerinde dahi reklamlara maruz bırakılmaktadır.
- ✓ Robin Brooks ve Daron Acemoğlu gibi önde gelen ekonomistler tarafından, pandemiden sonra dünya genelinde ekonomik büyüme beklenmemektedir.

3.4. Akademik Metinlerde Organizasyon ve Bütünlük

Akademik nitelik taşıyan metinlerin, metin yapı ölçütleri bağlamında incelenmesi neticesinde, konu alanı ne olursa olsun, tüm akademik metinlerin şu yazma türlerden birine dâhil olduğu sonucuna ulaşılmıştır: Karşılaştırmalı metin, sebep-sonuç ilişkili metin, avantaj-dezavantaj betimlemeli metin, problem çözme türünde metin, tartışmacı metin, açıklayıcı metin. Yazma türlerini ortaya çıkaran en önemli unsurlar, tercih edilen sözcükler, cümle yapıları, fiil yapıları, bağlayıcılar ve düşüncülerin aktarılmasında takip edilen zamansal ve mantıksal düzlem olmuştur.

Ders modelinin bu aşamasında, akademik yazma türlerinin en önemli belirleyicilerinden olan bağlayıcılar, organizasyon ve bütünlük başlığı altında incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda belirlenen bağlayıcılar şu şekilde aktarılmıştır:

1. Sıralama bağlayıcıları
2. Sebep-sonuç bildiren bağlayıcılar
3. Amaç-sonuç bildiren bağlayıcılar
4. Karşılaştırma (farklılık, benzerlik, zıtlık bildiren) bağlayıcıları
5. Ekleme bağlayıcıları
6. Örneklendirme bağlayıcıları
7. Yeniden ifade etme (açıklama, belirginleştirme, genişletme, daraltma) bağlayıcıları
8. Koşulluk ifade eden bağlayıcılar

Eklemeli bir dil olan Türkçede cümlede tek başına kullanılabilen öncül biçimbirimler ile tek başına kullanılamayan ve bağımlı olan ardıl biçimbirimler bulunmaktadır (Adalı, 2014). Dolayısıyla belirlenen bağlayıcılar da cümle içi bağlayıcılar ve cümle başı bağlayıcılar olarak iki ana başlık altında ele alınmıştır. Tablolaştırılan bu bağlayıcıların her biri için örnek cümleler verilmiştir.

Ders modelinin içeriğinde sekiz ana başlık altında bağlayıcılar ve her bir bağlayıcı ile ilgili de özgün örnekler paylaşılmıştır. Bu nedenle, ders modelinde yer alan örnek sayısı 120 civarındadır. Dolayısıyla bu çalışmadan bu örneklerden ancak birkaç tanesi paylaşılabilmiştir.

Tablo 1

Sebep-Sonuç İlişkisi Bildiren Cümle İçi ve Cümle Başı Bağlayıcıları

İlişki Türü	Cümle İçi Bağlayıcıları	Cümle Başı Bağlayıcıları
	-dığından / -acağından	Çünkü - Zira
	-dığından dolayı / -acağından dolayı	Bu yüzden / Bu nedenle / Bu sebeple / Bundan dolayı
	-dığı için / -acağı için	Böylelikle / Böylece
	-IncA	Nitekim
Sebep-Sonuç	... sebebiyle / nedeniyle... / dolayısıyla	Bunun sonucu olarak / Bunun sonucunda
	-mAİ üzerine	Dolayısıyla

Cümle İçi Bağlayıcılarına Örnekler

- ✓ Türkiye'nin doğu illerinde istihdam olanakları kısıtlı olduğundan / olduğu için / olduğundan dolayı Batıya göç sürekli olarak devam etmektedir.
- ✓ OPEC+ ülkeleri günlük petrol üretim düzeyini azaltacağını duyurunca küresel petrol fiyatları ciddi bir oranda yükselmiştir.

Cümle Başı Bağlayıcılarına Örnekler

- ✓ Değişen ve gelişen hayat şartları, insanın inandığı, yaşatmaya çalıştığı insani ve ahlaki değerlerde kaymalara, yozlaşmalara neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak / Bunun sonucunda özellikle son yıllarda gençler arasında şiddet eğilimi, ebeveynlere ve öğretmenlere karşı asi olma, sorumsuzluk, sahtekârlık, toplumsal kuralları ihlal etme, madde bağımlılığı, intihar gibi kendine ve başkalarına zarar verici davranışlarda artışlar gözlenmektedir.

3.5. Akademik Metne Giriş

Metinsellik ölçütleri bağlamında yapılan yüzey ve derin yapı analizlerinin ardından önceki bölümlerde paylaşılan sözcük/ ifade yapılarına, cümle yapılarına, dil işlevlerinin çeşitliliğine ve bağlayıcılara

ulaşmıştır. Sonraki aşamada ise belirlenen bu unsurların anlamı oluşturmadaki rolü üzerinde durulmuş ve yazma türlerine göre gerek fiil yapılarında gerek bağlayıcılarda ve gerekse dilbilgisi yapılarında tercihlerin değişkenliği gözlenmiştir. Bu verilerden hareketle, metinler, yazma türlerine göre karşılaştırmalı metin, sebep-sonuç ilişkili metin, avantaj-dezavantaj betimlemeli metin, problem çözme türünde metin, tartışmacı metin ve açıklayıcı metin olarak sınıflandırılmıştır.

3.5.1. Giriş Bölümü Paragrafları

Yazma türlerinden bağımsız olarak tüm metinlerin giriş ve sonuç bölümlerinde genel olarak benzer yaklaşımların izlendiği görülmektedir. Bu çalışma kapsamında metinsellik ölçütlerine göre yapılan analizlerle de bu durum doğrulanmıştır. TR Dizin Dergi Listesinde yer alan dergilerde, TÜBİTAK'ın *Bilim Teknik ve Bilim ve Gelecek* gibi internet tabanlı dergilerinde yer 500 akademik metin üzerinde yapılan analizler sonucunda ilk olarak giriş bölümü paragrafları ele alınmıştır. Bu inceleme neticesinde giriş bölümü paragraflarının yazımında uygulanan dört model olduğu belirlenmiştir:

1. Huni modeli (genelden özele giden yaklaşım)
2. İlginç ve dikkat çekici bir olayla başlayan model
3. Soru ile başlayan model
4. Kronolojik model

Belirlenen her bir model için örnek metin analizleri ders modelinin içeriğinde sunulmuştur. Giriş paragrafını oluşturan ortak unsurlar birden fazla özgün metin analizi ile gösterilmiştir: giriş paragrafının ilk cümlesi, açıklama cümlesi, genelden özele giden cümleler ve tez cümlesi gibi her bir bileşen metinler üzerinde işaretlenmiş ve işlevi üzerinde açıklamalar yapılmıştır. Bu yaklaşım her bir model üzerinde uygulanmıştır.

3.5.2. Sonuç Bölümü Paragrafları

Sonuç bölümü yazmak için oluşturulan paragrafların analizi sonucunda bazı ortak noktalar belirlenmiştir. Bununla birlikte sonuç paragraflarında yer alması gereken temel bileşenler de paylaşılmıştır.

Sonuç paragraflarının yazımında uygulanan bir takım teknikler belirlenmiştir ve bu teknikler ders modelinde şu şekilde iletilmiştir:

- ✓ Tahminde bulunmak
- ✓ Sonucun ne olacağını bildirmek
- ✓ Çözüm önerisinde bulunmak, çözümler sunmak

- ✓ Okuru harekete geçirecek çağrılar yapmak

Belirlenen kıstaslara uygun akademik metinlerden yapılan alıntılar ile gerek sonuç paragrafında yer alması gereken unsurlar uygulamalı olarak gösterilmiş gerekse yukarıda belirtilen tekniklerin yer aldığı sonuç paragrafları paylaşılmıştır.

3.6. Akademik Yazma Türleri

Akademik metinler üzerinde yapılan analizler neticesinde, metinlerin gelişme bölümlerinde yazma türlerine göre farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Bu farklılığı ortaya çıkaran en temel unsurlar; paragrafın organizasyonu, düşüncelerin aktarımında izlenen sıralama, tercih edilen cümle yapıları, fiil yapıları, kalıp ifadeler ve bağlayıcılar olmuştur. Sözü edilen bu belirleyiciler ders modelinin önceki aşamalarında başlıklar hâlinde paylaşılmıştır.

Bu çalışma kapsamında yapılan metin çözümleme sürecinin sonunda belli başlı yazma türleri olduğu ve bu türlerin de kendine özgü yapısal unsurlar taşıdığı tespit edilmiştir. Ele alınan konuların karşılaştırmalı, sebep-sonuç ilişkili, avantaj-dezavantaj betimlemeli, problem çözme türünde, tartışmacı ve açıklayıcı türde metinleştirildiği anlaşılmıştır. Bunun ardından her bir yazma türünün oluşturulma modelleri ortaya çıkarılmış ve bağlayıcılar, fiil yapıları ve kalıp ifadelerin hangi türde ne yoğunlukta tercih edildiği ve bu tercihlerin, anlamın oluşması sürecindeki etkisi ders modeli içeriğinde açıklanmıştır.

3.6.1. Karşılaştırmalı Akademik Yazma Türü

İki veya daha fazla konu başlığının benzerlik, farklılık veya zıtlık yönünden ele alındığı yazma türü, karşılaştırmalı yazma türü olarak isimlendirilmiştir. Bazı metinlerde sadece benzerlikler, bazılarında sadece farklılıklar ve bazılarında ise farklılık ve benzerlikler bir arada ele alınabilmektedir. Dolayısıyla karşılaştırmalı yazma türünde farklı modeller ortaya çıkmaktadır. Karşılaştırmalı yazma türünün, karma teknik ve bloklama tekniği olmak üzere iki farklı şekilde oluşturulabildiği anlaşılmıştır.

3.6.1.1. Karma Teknik

Bu teknik ile yazılan metinler analiz edildiğinde öncelikle karşılaştırmaya konu olan öğelerin benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulduğu; sonrasında her bir gelişme paragrafında benzerlik ve farklılıkların bir arada karşılaştırmalı olarak işlendiği belirlenmiştir. Bunu örnek bir konu üzerinden göstererek daha somutlaştırmak adına “yurtdışında ve yurtiçinde eğitim” konusunda yazılan bir akademik metnin analizi paylaşılmıştır.

Tablo 2

Yurtdışında ve Yurtiçinde Eğitim Konulu Metnin Analizi

Karşılaştırma Konusu	Yurtdışında Eğitim	Yurtiçinde Eğitim	Benzer mi, Farklı mı?
Eğitim Masrafı	Yıllık Ortalama 5.000 Dolar	Yıllık Ortalama 2.000 Dolar	Farklı
Konaklama	Yurt veya Kiralık Ev	Yurt veya Kiralık Ev	Benzer
Yabancı Dil Öğrenimi	Daha Hızlı ve Kolay	Daha Sınırlı	Farklı
Eğitim Olanakları	Gelişmiş İmkânlar	Gelişmiş İmkânlar	Benzer

Tablo 2’de yer alan alt başlıklardan hareketle, aşağıda karma tekniğe uygun metin planı hazırlanmıştır.

- ✓ **I. Giriş Paragraf(lar)ı**
- ✓ *Konu hakkında genelden özele giden giriş cümleleri*
- ✓ *Tez Cümlesi: Günümüzde birçok öğrenci eğitim masrafı, konaklama, yabancı dil öğrenimi ve yaşam şartları gibi önemli noktalara dikkat ederek yurtiçinde veya yurtdışında okumaya karar vermektedir.*

II. Gelişme Paragraf(lar)ı

(Yurtdışında ve yurtiçinde eğitim almanın aşağıdaki hususlar bakımından karşılaştırılması)

- a. Eğitim masrafı
- b. Konaklama
- c. Yabancı dil öğrenimi
- d. Eğitim olanakları

III. Sonuç Paragrafı

Yukarıdaki taslaktan da anlaşılacağı üzere, her bir gelişme paragrafında yurt içi ve yurtdışı eğitimin bir konu başlığı altında incelendiği ve bu paragraflarda ele alınan konu başlığına göre benzerlik ve farklılıkların bir arada açıklandığı görülmektedir.

3.6.1.2. Bloklama Tekniği

Bloklama tekniğinde karma yöntemden farklı olarak benzerlikler bir tarafta; farklılıklar ise diğer tarafta ele alınmaktadır. Yazar önce karşılaştırdığı konuların farklı taraflarını açıklamaktadır. Bunu örnekler, istatistikler, alıntılar gibi ifadelerle destekleyip gerçeklerini ortaya koyduktan sonra benzerlikleri aynı şekilde belirtmektedir. Bu sıralama tam tersi şekilde de olabilmektedir. Bu modelde benzerlik ve farklılıkların anlatıldığı bölümler arasına bir geçiş paragrafı eklenmelidir.

Yukarıda verilen örnek konu üzerinden bu modeli somutlaştırmak adına aşağıdaki taslak paylaşılmıştır.

- ✓ **I. Giriş Paragraf(lar)ı**
- ✓ *Konu hakkında genelden özele giden giriş cümleleri*
- ✓ *Tez Cümlesi: Günümüzde birçok öğrenci eğitim masrafı, konaklama, yabancı dil öğrenimi ve yaşam şartları gibi önemli noktalara dikkat ederek yurtiçinde veya yurtdışında okumaya karar vermektedir.*

II. Gelişme Paragraf(lar)ı

A. Farklılıklar

- Eğitim Masrafı
- Yabancı Dil Öğrenimi

B. Benzerlikler

- Konaklama
- Eğitim olanakları

III. Sonuç Paragrafı

3.6.2. Tartışmacı Akademik Yazma Türü

Tartışmacı akademik yazma türü, tez-antitez-sentez süreci olarak açıklanabilir. Bir veya daha fazla konu başlığı hakkında uzman kişi ve kuruluşların karşıt ve benzer görüşlerinin tarafsız bir şekilde paylaşıldığı ve yazarın yine tarafsız bir şekilde destekleme ve gerekçelendirme unsurlarını kullanarak kendi görüşünü paylaşıp okuru ikna etmeye çalıştığı bir yazma türüdür. Tartışmacı yazma türünde oluşturulan metinlerin çözümlenmesi neticesinde bloklama ve karma teknik olarak adlandırılan iki farklı yaklaşımın bulunduğu anlaşılmıştır. Bu modellerin taslakları ise şu şekildedir.

Tablo 3

Tartışmacı Akademik Yazma Türünde Kullanılan Metin Planlama Teknikleri

Bloklama Tekniği		Karma Yöntem	
I.	Giriş Paragrafı	I.	Giriş
II.	Gelişme	II.	Gelişme
A.	Birinci Bölüm	A.	İddia
1.	Konu hakkındaki karşıt görüşlerin özeti	-	İddiayı destekleme ve gerekçelendirme - 1
2.	Bu görüşleri çürütmek için birinci argüman	-	İddiayı destekleme ve gerekçelendirme - 2
3.	Bu görüşleri çürütmek için ikinci argüman		
		B.	Karşı İddia
4.	Bu görüşleri çürütmek için üçüncü argüman	-	Karşı iddiayı desteklendirme ve gerekçelendirme
B.	İkinci Bölüm	-	Karşı iddiayı çürütme gerekçesi - 1

-
5. Sizin konu hakkında ki ilk argümanınız - Karşı iddiayı çürütme gerekçesi - 2
6. Konu hakkındaki ikinci argümanınız
7. Konu hakkındaki üçüncü argümanınız C. Şartlı Kabul

III. Sonuç Paragrafı

III. Sonuç Paragrafı

Ders modelinin içeriğinde her iki modele de örnek teşkil eden akademik metinler paylaşılmış ve çözümlenmesi yapılmıştır. Bu yazma türünü oluşturan küçük ölçekli ve büyük ölçekli yapı unsurları gösterilmiş ve üst yapı unsurları ortaya konmuştur. Sonrasında ise bu türde metin üretme sürecine sokacak etkinlikler hazırlanmıştır.

3.6.3. Sebep-Sonuç ilişkili Akademik Yazma Türü

Metin çözümlenme süreci sonunda belirlenen bir diğer yazma türü ise sebep-sonuç ilişkili yazma türüdür. Bir veya daha fazla konu başlığının ya sadece sebeplerinin ya sadece etkilerinin ya da sebep ve sonuçlarının bir arada ele alındığı metinler bu yazma türü altında incelenmiştir.

Sadece sebeplerin veya sadece sonuçların açıklandığı metinlerde genel olarak bloklama tekniğiyle metin oluşturulmuşken; sebep ve sonuçların bir arada ele alındığı metinlerde zincirleme model olarak isimlendirilen yaklaşımın tercih edildiği belirlenmiştir.

3.6.3.1. Bloklama Tekniği

Bloklama tekniği kullanılarak oluşturulan akademik metinlerde, genellikle ilk olarak tüm nedenlerin bir blokta tartışıldığı (nedenlerin sayısına bağlı olarak bir, iki, üç veya daha fazla paragrafta) sonrasında ise tüm etkilerin ayrı bir blok olarak tartışıldığı görülmüştür. Ancak bazı metinlerde ise bu sıranın farklı olduğu ve önce sonuçların ve daha sonra sebeplerin ele alındığı da belirlenmiştir. Bununla birlikte, konuya bağlı olarak sadece nedenlerin veya sadece sonuçların da ele alındığı metinlerle de karşılaşılmıştır.

Bloklama tekniğinde yazılan metinlerde bir bloktan diğerine geçerken kısa bir geçiş bölümünün yer aldığı tespit edilmiştir. Bu geçiş bölümlerinin yazılma amacı, bir bölümü bitirmek ve başka bir bölümü tanıtmaktır. Dolayısıyla geçiş paragrafı ders modelinde, ele alınan tekniğin önemli unsurları arasında

gösterilmiştir. Bloklama tekniği ile yazılan metinlerin taslakları çıkarıldığında ise dört temel organizasyon planı ile karşılaşmıştır.

1. A Planı: Bu planda öncelikle sebepler ayrı paragraflarda ele alınır. Her bir sebep paragrafı için destek bölümleri yazılır ve bu şekilde sebep bloğu tamamlanır. Sonrasında sebeplerden sonuçlara geçişiyeceğini bildiren bir geçiş paragrafı yer alır. Son aşamada ise daha önce belirtilen sebeplerin yol açtığı sonuçlar yine ayrı paragraflar şeklinde sonuç paragrafları olarak destekler ile açıklanır.

2. B planı: Bu plan ile A planı tamamen benzerlik göstermektedir ancak bu planda önce sonuçlar açıklanırken sonra sebepler açıklanmaktadır.

3. C Planı: Konuya bağlı olarak kimi zaman sadece sebepler veya sadece sonuçlar üzerinde durulan metinler ile karşılaşmıştır. C planı olarak isimlendirilen modelde konunun sadece sebepleri ayrı paragraflar halinde açıklanır ve birkaç sebep bölümünden sonra bir geçiş paragrafı yazılır ve diye sebeplere geçilir. Ele alınan konunun sebepleri kendi içinde gruplanılır. Birbiri ile daha alakalı olan sebepler açıklandıktan sonra araya geçiş paragrafı eklenir ve sonrasında kendi içinde gruplanan diğer sebeplerin açıklandığı paragraflara geçilir.

4. D Planı: Bu planda ise sadece sonuçlar üzerinde durulmaktadır. Akademik metinler analizi sürecinde karşılaşılan bazı metinlerin sebeplere yer vermediği ve yalnızca bu sebeplerin yol açtığı sonuçlara odaklanıldığı görülmüştür. Bu planda sonuç alt başlıkları kendi içinde gruplanır ve ayrı paragraflar altında bu başlıklar açıklanır. Gruplanan sonuç paragraflarının arasına ise konular arasında mantıksal bir aktarım olması için geçiş paragrafları yer alır.

Yukarıda gösterilen A,B,C,D planlamalarının tümüyle ilgili analizler ve metin çözümlemeleri ders modelinde aktarılmıştır.

3.6.3.2. Zincir Organizasyonu Modeli

Sebe-sonuç ilişkili metinler için kullanılan bir diğer model ise zincir organizasyonudur. Bu modelde, nedenler ve sonuçların bir zincir hâlinde birbirine bağlı olarak ifade edildiği anlaşılmıştır. Her sebep ve bunun sonuçları bir zincir halkası olarak kabul edilmiştir. Ders modelinde yapılan metin çözümlemeleri ile bu model ve modelin taslağı ortaya çıkarılmıştır.

Başlık: *Okyanus Kirliliğinin Deniz Canlılarına Etkisi*

1. Zincir halkası:

Sebe: Atmosferde biriken karbondioksitin %40'ı okyanuslar tarafından emilir.

Sonuç: Okyanuslardaki oksijen miktarı azalır ve canlı ölümleri yaşanmaya başlar.

Okyanus Kirliliğinin Deniz Canlılarına Etkisi başlıklı yazının analizi sonucunda yukarıda gösterilen zincir halkası gibi başka zincir halkaları da tespit edilmiş ve her bir halka için paragraf düzenlendiği anlaşılmıştır.

Yapılan metin analizleri neticesinde sadece sebep veya sonuçlara odaklanan metinlerde blokla tekniği tercih edilirken; sebep ve sonuçların bir arada ele alındığı metinlerde zincir organizasyon modelinin daha sık kullanıldığı görülmüştür.

3.6.4. Avantaj-Dezavantaj Betimlemeli Akademik Yazma Türü

Bir veya daha fazla konu başlığının olumlu ve olumsuz yönlerinin ele alındığı metinler, avantaj-dezavantaj betimlemeli yazma türü olarak sınıflandırılmıştır. Bu yazma türünde genellikle bir konunun önce avantajlarından söz edilmekte ve sonra dezavantajları açıklanmaktadır. Bu iki bölüm arasında da bir geçiş bölümü yer almaktadır. Metin çözümlerinde konu başlıklarının artı yönlerinin bir blokta, eksi yönlerinin ise diğer blokta ele alındığı görülmüştür. Ancak yazarın konu hakkındaki tutumuna bağlı olarak metin içerisinde, konunun hangi yönlerinin önce; hangi yönlerinin ise sonra ele alındığının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Genel olarak, yazarın desteklediği yönlerin ele alındığı bölümü sonuç paragrafına yakın yerde yani metnin ikinci bölümünde ele aldığı tespit edilmiştir.

3.6.5. Problem Çözme Konulu Akademik Yazma Türü

Metin çözümleri sonucunda belirlenen yazma türlerinden biri de problem çözme türündeki metinlerdir. Bu yazma türünde genel olarak, metnin giriş bölümünde problem(ler)in ne olduğu detaylı olarak açıklanmış ve konuyla ilgili uzman kişilerden alıntılar, sorunu detaylarıyla vermek için karşılaştırmalar ve örneklendirmeler yapılmıştır. Ek olarak, bu problem(ler)in yol açtığı sorunların da açıklandığı görülmüştür. Sonraki aşamada ise problem(ler) açık bir şekilde ortaya konmuş ve bu problem(ler)in çözümünde faydalı olduğu iddia edilen adımlar, önlemler ve tavsiyeler giriş paragrafında yer alan tez cümlesinde aktarılmıştır.

Tez cümlesinde yer alan adımlar, önlemler ve çözüm önerilerinin her biri gelişme paragraflarında ele alınmış ve dolayısıyla her gelişme paragrafı aynı zamanda bir çözüm paragrafı işlevinde olmuştur. Bu türde oluşturulan metinlerin genelinde, yazarın çözüm önerilerinin etkileri ve sonuçları hakkında düşüncelerini nesnel bir şekilde belirtmeye çalıştığı ve okuru ikna etmek üzerine bir yolu takip ettiği gözlenmiştir.

Ders modelinde metin çözümleri yapılmış ve taslaklar oluşturulmuştur. Sonrasında ise bu taslaklardan hareketle farklı konularda problem çözme türünde akademik metinler üretilmiştir.

3.6.6. Açıklayıcı Akademik Yazma Türü

Bir konu, olgu veya kavram üzerine yapılan araştırmaların raporlaştırılmasında açıklayıcı akademik yazma türünün yapısal özelliklerine uygun olarak metin oluşturulduğu, yapılan metin çözümlerine

dayanarak söylenebilir. Bütün metinlerin ortak bir yapıda oluşturulduğunu söylemek her ne kadar imkânsız olsa da yaygın olan bir taslağın var olduğunu ifade etmek mümkündür.

Açıklayıcı yazma türündeki metinlerin temelde iki yaklaşıma göre oluşturulduğu anlaşılmıştır:

Kronolojik yaklaşım: Bu yaklaşımda ele alınan konu hakkında sıralı açıklamalar yapılmaktadır. Bir başka ifadeyle, konuyu açıklamak için kronolojik bir süreç takip edilmiş ve böylece konunun tarihsel gelişiminde dair adım adım ilerleyen bir yol tercih edilmiştir.

Konunun farklı yönlerini inceleyen yaklaşım: Konunun farklı yönleri belirlenip her bir gelişme paragrafında konunun farklı bir yönü incelenmiştir. Böylece ele alınan konu farklı yönleriyle incelenmiş ve açıklanmıştır.

4. SONUÇ

Akademik metin yazmanın önemli ön koşullarından biri akademik metinleri analiz etmektir. Çalışma kapsamında oluşturulan ders modeli için TR Dizin Dergi Listesinde yer alan dergilerden, TÜBİTAK'ın *Bilim Teknik ve Bilim ve Gelecek* gibi internet tabanlı dergilerinden 500 metin üzerinde çözümlenmeler yapılmıştır. Bu çözümlenmeler neticesinde ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Akademik düzlemde kurulan sözlü ve yazılı iletişim, genel dil kullanımından farklıdır. Bu farklılığın sebeplerinden biri farklı cümle yapılarının kullanımından kaynaklanmaktadır. Türkçe yazılan akademik metinlerde sıklıkla kullanıldığı görülen 17 cümle türü hazırlanan ders modelinde paylaşılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninin seviyelere göre kazanımlar listesine bakıldığında, yaygın olarak kullanıldığı belirlenen cümle türlerinin, B2 düzeyinden itibaren öğretilbileceği düşünülmektedir. Böylece akademik yazma becerisinin gelişimi hem bir sürece yayılmış olacak hem de öğrencilerin C1 düzeyini beklemeden genel ve akademik kullanım arasındaki farkı görmesi sağlanmış olacaktır.

2. Metin çözümlenmeleri neticesinde cümle türlerinin yanında tercih edilen fiil yapılarının da ayrıştığı görülmüştür. Bu kapsamda daha sık kullanıldığı tespit edilen 50 fiil yapısı ders modelinde aktarılmıştır. Her fiil yapısı için yine akademik metinlerde geçen örnekler alıntılanmış ve paylaşılmıştır. Bu sayede öğrencilerin benzer duygu ve düşünceleri günlük dil ve akademik dilde nasıl farklı fiil yapıları ile ifade edildiğini görmeleri sağlanmıştır. Cümle türlerinin öğretiminde olduğu gibi fiil yapılarının da kazanımlar listesinden hareketle, B2 düzeyinden itibaren verilmesinin uygun olduğu düşünülmektedir.

3. Akademik metinler aynı zamanda mekanik yapılardır. Duygu ve düşüncelerin mantıksal ve zamansal düzleme göre sıralanışı ve anlamı ortaya çıkaran unsurların doğru bir şekilde düzenlenmesi şarttır. Bunun gerçekleşmesinin önemli unsurlarından biri bağlayıcılardır. Cümle içi ve cümle başı bağlayıcıları olarak iki grupta ele alınan bağlayıcılar, hazırlanan ders modelinin en önemli ana başlıklarından biri olmuştur. Yapılan çözümlenmeler neticesinde betimlenen bağlayıcılar işlevlerine göre sıralama, sebep-sonuç, amaç-sonuç, karşılaştırma, ekleme, örnekleme, yeniden ifade etme ve koşulluk

olmak üzere 8 başlıkta incelenmiştir. Bu bağlayıcıların hangi yazma türünde ne yoğunlukta kullanıldığı ve yazma amacı üzerindeki işlevinin gösterilmesi de bu ders modelinin en önemli amaçlarından biri olmuştur.

4. Cümle üzerine yapılan çalışmalardan sonra paragraf düzeyinde analizlere geçilmiştir. Akademik metinlerin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olduğu gerçeğinden hareketle, bu bölümlerin yapısal özelliklerinin analizi ve kurgulanma stratejileri üzerinde durulmuştur. Bu çalışma sonucunda giriş paragraflarının huni modeli, soru ile başlayan model, ilginç bir durum ile başlayan model ve kronolojik model olmak üzere dört farklı şekilde kurgulandığı belirlenmiştir. Sonrasında ise bu modellerin çözümlenmeleri örnek metinler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu sayede öğrencilerin inceleyecekleri konu başlığına uygun olarak bir giriş paragrafı model oluşturması hedeflenmiştir. Aynı şekilde sonuç paragrafı üzerine yapılan analizlerde de bir takım ortak noktaların varlığı saptanmıştır. Sonuç paragraflarını oluşturan temel cümle türleri ve bu paragrafları oluştururken kullanılan “sonucun ne olacağını bildirmek, çözüm önerisinde bulunmak, adımlar ve önlemler sunmak ve okuru harekete geçirecek çağrıda bulunmak” gibi farklı teknikler, örnek metinler üzerinden gösterilmiştir. Öğrencilerin yapısal unsurların ve tekniklerin bilincinde olarak yazma sürecinde doğru stratejiler geliştirmeleri ve bu sayede yazma sürecinin kolaylaşması hedeflenmiştir. Gelişme paragraflarının analizi neticesinde farklı yazma türlerinin ortaya çıkmasından dolayı gelişme paragrafları, akademik yazma türleri başlığı altında ele alınmıştır.

5. Cümle ve paragraf üzerine yapılan çözümlenmeler, akademik yazıların belirli amaçlara göre düzenlendiğini ve bu amaçlara özgü yazma türlerinin bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu türler “karşılaştırmalı metin, sebep-sonuç ilişkili metin, avantaj-dezavantaj betimlemeli metin, problem çözme türünde metin, tartışmacı metin ve açıklayıcı metin” başlıkları altında ele alınmıştır. Her yazma türünün oluşturulma sürecinde takip edilen modellerinin olduğu ortaya konmuştur. Bu modeller, özgün metinlerin çözümlenmesi ile ortaya çıkarılmıştır. Öğrencilerin metin analizi yapmadan metin üretmekte sorun yaşayacağı düşüncesinden hareketle, bu çalışma gerçekleştirilmiş olup öğrencilerin elindeki modelleri konuya uygun olarak kullanması beklenmektedir.

Çalışma kapsamında hazırlanan ders modelinde, akademik düzeyde bir metin oluşturmak amacıyla verilen görevlerde ilk olarak öğrencinin konuya uygun olan yazma türünü belirlemesi, bu yazma türünde kullanılan yaygın cümle türlerinin, fiil yapılarının, ifadelerin ve bağlayıcıların bilincinde olması ve bunlardan hareketle taslak oluşturması hedeflenmiştir. Sonraki aşamada ise konuya uygun yazma modelinin gereklerine uygun olarak metin üretmesi amaçlanmıştır.

Kaynakça

- Aydın, G. ve Baysan, S. (2018). Perceptions of Postgraduate Students on Academic Writing Skills: A Metaphor Analysis Study. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 14(2), 212-239.
- Bahar, M. A. (2014). Lisansüstü Eğitimde Akademik Yazma ve Önemi. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 209-233.
- Bailey, S. (2011). *Academic Writing: A Handbook for International Students*. 3rd Ed. London and NY: Routledge.
- Bowker, N. (2007). *Academic Writing: A Guide to Tertiary Level Writing*. Massey: Massey University Student Life Palmerston North.
- Boyle, T., Bradley, C., Chalk, P., Jones, R. ve Pickard, P. (2003). Using Blended Learning to Improve Student Success Rates in Learning to Program. *Journal of Educational Media*, 28(2-3), 165-178.
- Cope, B. ve Kalantzis, M. (ed). (1993). *The Powers of Literacy: A Genre Approach to Teaching Writing*. London: Falmer Press.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi için Bir Yol Haritası*. Yükseköğretim Kurulu Raporu, Ankara.
- De Beaugrande, R. A. ve Dressler, W. U. (1981). *Introduction to Text Linguistics* (Vol. 1). London: Longman.
- Demir, D. (2017). *Uluslararası Öğrencilerin Akademik Türkçe İhtiyaçları*. (Yayınlanmamış Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Dudley-Evans, T. ve St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Flowerdew, J. (1999). Problems in Writing for Scholarly Publication in English: The case of Hong Kong. *Journal of Second Language Writing*, 8(3), 243-264.
- Flowerdew, J. ve Peacock, M. (Ed.) (2001). *Research Perspectives on English for Academic Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fregeau, L. A. (1999). Preparing ESL students for college writing: Two case studies. *The Internet TESL Journal*, 5(10), 1-3.
- Gillett, A. J. (1989). Designing an EAP Course: English Language Support for Further and Higher Education. *Journal of Further and Higher Education*, 13(2), 92-104.
- Göçer, A., Tabak, A. G. G. ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 73-126.
- Grabe, W. ve Kaplan, R. B. (1996). *Theory and Practice of Writing*. London: Longman.
- Günay, D. (2017). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Basım Yayın.

- Hyland, K. (2009). *Academic Discourse: English in a Global Context*. London: Continuum International Publishing Group.
- Johns, A. M. (2013). The History of English for Specific Purposes Research. B. Paltridge ve S. Starfield. (Ed.), *The Handbook of English for Specific Purposes* içinde, 5-30. Sussex: Wiley Blackwell.
- Jordan, R. (1997). *English for Academic Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Coşkun, İ. (2015). Factors Influencing International Students' Choice to Study in Turkey and Challenges They Experience in Turkey. *Research in Comparative and International Education*, 10(2), 223-237.
- Pates, A. ve Evans, M. (1990). Writing Workshops: An Experience for British Adult Literacy. *Journal of Reading*, 34(4), 244-248.
- Pappamihel, N.E., Nishimata T. ve Mihai F. (2008). Timed Writing and Adult English Language Learners: An Investigation of First Language Use in Invention Strategies. *Adult Literacy&Journal of Adolescen*, 51(5), 386-394.
- Seyedi, G. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Yazma Öğretimi*. (Yayınlanmamış Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Silva, T. (1990). Second Language Composition Instruction: Developments, Issues, and Directions in ESL. B. Kroll (ed.), *Second Language Writing: Research Insights for the Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, B. L. ve MacGregor, J. T. (1992). *What is Collaborative Learning?* Washington Center for Improving the Quality of Undergraduate Education.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED357705.pdf> adresinden 08.08.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Spalding, E., Wang, J., Lin, E. ve Hu, GW. (2009). Analyzing Voice in the Writing of Chinese Teachers of English. *Research in the Teaching of English*, 44(1), 23-51.
- Swales, J. M. (1990). *Genre Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tuan, L. T. (2011). Teaching Writing Through Genre-Based Approach. *BELT Journal*, 2(1), 121-136.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11 Baskı). İzmir: Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

Introduction and purpose of the study

The aim of this research is to develop an academic writing course model for international students at the undergraduate and graduate levels who are studying in the field of education. The model is designed to help these students prepare successful research papers, reports, and academic articles by identifying appropriate structural organization and higher-level discourse features. Furthermore, it aims to facilitate the transfer of this writing culture to more comprehensive texts such as articles, conference papers, and theses. Within this course model, specific grammatical structures, vocabulary, essential expression patterns, connectors, paragraph organization, and stages of thought planning are presented for various types of discourse, including comparative, cause-effect related, descriptive of advantages and disadvantages, argumentative, problem-solving, and explanatory texts. The goal is to provide a thorough analysis of sample texts from these discourse types, revealing the underlying elements that distinguish and define them. Through this process, students gain insight into the intricate features of comparative, cause-effect related, descriptive of advantages and disadvantages, argumentative, problem-solving, and explanatory discourse types. This, in turn, equips them with the skills to effectively utilize the identified elements in constructing new texts.

Conceptual Framework

When examining the studies in the field of academic writing, it has been determined that texts possess specific structures (Grabe and Kaplan, 1996; Jordan, 1997; Dudley-Evans and St. John, 1998; Swales, 1990; Jones, 2003). The main genres created by these specific structures have been identified as follows: comparative text, cause-effect related text, text with descriptions of advantages and disadvantages, problem-solving text, argumentative text, and explanatory text. According to a genre-based approach, language serves as a tool for performing specific functions, and these functions shape both the grammatical elements of language and the structure of discourse during communication. In other words, each text type has predictable structures and text organization that constitute the communicative purpose of the text. The fundamental idea of this approach is: "We should write not just to write, but to write for a specific purpose" (Hyland, 2003). Therefore, stating the writing purpose, determining the appropriate writing genre for that purpose, and being aware of the linguistic structures and discourse features of that genre should form the foundation of academic writing education. This process should be student-centered, yet the teacher should act as a guide at every stage of the process. In an authoritative role, the teacher should provide direction and guidance as an expert to students, support them until they gain full control over academic text types, and contribute to students throughout the teaching-learning process (Seyedi, 2019).

Method

In this study, document analysis, a qualitative research technique, was employed. Through this approach, data obtained from examinations of hundreds of academic texts have led to the emergence of certain templates related to text structure. Within the scope of this study, texts from various fields such as social sciences, natural sciences, health sciences, and technology, published in internet-based academic journals, were scanned, and no restrictions were imposed based on field context. Analyses were conducted on 500 texts from journals listed in the TR Index Journal List, as well as from internet-based journals like TÜBİTAK's *Bilim Teknik* and *Bilim ve Gelecek*.

Findings and Discussion

As a result of the analyses conducted, sentence types, verb structures, expressions, and connectors frequently used in academic texts have been identified. Subsequently, the focus shifted to the process of these elements in forming the meaning of the text. In the final stage, writing genres were determined. A course model was developed to transfer these findings obtained from the analysis of academic texts into the text production process. The prepared course model consists of four main stages: The preparation stage includes commonly encountered words, expression patterns, and sentence structures in academic texts. In the second stage, emphasis was placed on paragraphs, discussing introduction, development, and conclusion paragraphs separately, along with their characteristics and writing models. The third stage focused on the text itself, shifting the question from "what does the text say?" to "how is the text structured?" The final stage delved into the analysis of surface and deep structures that constitute the text, emphasizing the emergence of writing genres. As a result of these investigations, genres such as comparative, argumentative, cause-effect related, descriptive of advantages and disadvantages, problem-solving, and explanatory discourse types have been presented, accompanied by their creation models.

In modern language teaching, the context outside of language, such as where, with whom, and how communication takes place, and the impact of spoken words, has gained more significance than linguistic structures. Therefore, there are significant differences between the words and expressions used in academically-oriented texts and the structures preferred in other texts. This distinction, arising from text analyses, has resulted in the list of 50 word structures provided in this section of the course model.

In academic texts, formulaic expressions are deemed useful for achieving various functions of language, such as sharing the author's attitude, textual voice, judgments, ideas, and focal points related to the subject, involving the reader in the text and guiding them towards the author's claim, aligning with the author's discourse and directing comments, expanding, narrowing, explaining, or highlighting thoughts, conveying and illustrating the topic in a sequential and logical manner in terms of time and reason, among other functions. These formulaic expressions are categorized into the following seven

groups: introducing a topic, stating an idea, shifting the topic, indicating reasons, presenting steps and measures related to a topic, making references and quotations, and expressing conclusions.

At the conclusion of the textual analysis process conducted within the scope of this study, it has been determined that there are distinct writing genres, each carrying its own unique structural elements. It is evident that the covered subjects are presented in text forms of comparative, cause-effect related, descriptive of advantages and disadvantages, problem-solving, argumentative, and explanatory nature. Subsequently, creation models for each writing genre have been unveiled, and the usage patterns of connectors, verb structures, and idiomatic expressions within each genre have been elucidated within the content of the course model, along with their impact on the process of meaning formation.

Conclusion and Suggestions

Communication established on the academic level, both verbally and in writing, differs from general language usage. One of the reasons for this distinction arises from the utilization of distinct sentence structures. Seventeen sentence types frequently observed in Turkish academic texts have been shared within the prepared course model.

As a result of text analyses, it has been observed that alongside sentence types, preferred verb structures also exhibit differentiation. Within this scope, a set of 50 verb structures that are identified as being more commonly used has been incorporated into the course model. Similar to the teaching of sentence types, it is considered appropriate to introduce verb structures from B2 level onward, based on the list of learning outcomes.

Academic texts are also mechanical structures. The arrangement of emotions and thoughts according to logical and chronological order, and the proper organization of elements that reveal meaning in terms of logic and time, are essential. One of the significant factors for achieving this is the use of connectors. As a result of the analyses conducted, the identified connectors have been categorized into eight headings based on their functions: sequencing, cause-effect, purpose-result, comparison, addition, exemplification, paraphrasing, and conditionality. Demonstrating the intensity of usage of these connectors in various writing genres and illustrating their role in shaping the writing purpose is also one of the primary goals of this course model.

After conducting studies on the sentence, the analysis proceeded to the paragraph level. Building on the fact that academic texts comprise introduction, development, and conclusion sections, the focus shifted to the analysis of their structural characteristics and crafting strategies. The aim is for students to develop effective strategies in the writing process by being aware of structural elements and techniques, thus facilitating the writing process.

Analyses conducted on the sentence and paragraph levels have revealed that academic writings are organized according to specific purposes, and there are distinct writing genres tailored to these

purposes. These genres, including "comparative text, cause-effect related text, text with descriptions of advantages and disadvantages, problem-solving text, argumentative text, and explanatory text," have been examined. It has been demonstrated that each writing genre follows specific creation models. These models have been identified through the analysis of authentic texts. Considering the notion that students might encounter difficulties in generating text without conducting text analysis, this study has been undertaken, and students are expected to utilize these models appropriately for relevant subjects.